

# Beslutsunderlag

## Ansökan om medel för förstudie

Ansökan skickas till:

Mittuniversitetet

och

Sundsvalls Kommun

[hans-erik.nilsson@miun.se](mailto:hans-erik.nilsson@miun.se)

[eva-marie.tyberg@sundsvall.se](mailto:eva-marie.tyberg@sundsvall.se)

|                                                                   |                                            |                                          |
|-------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------|------------------------------------------|
| Namn på förstudie<br><i>ÄLVA – Är ledarskapet verkligen allt?</i> | Datum för start av förstudie<br>2017-01-01 | Datum för avslut förstudie<br>2017-12-31 |
| Sökt belopp'<br>300 000 SEK                                       |                                            |                                          |

|                                                         |                                                                                |                       |
|---------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------|-----------------------|
| Förstudieledare<br>Jakob Billmayer / Eva Andersson      | E-post                                                                         | Mobil                 |
| Förstudieägare<br>MIUN/Jakob Billmayer                  | E-post<br><a href="mailto:jakob.billmayer@miun.se">jakob.billmayer@miun.se</a> | Mobil<br>0704 969 139 |
| Avdelning/enhet<br>Avdelningen för Utbildningsvetenskap |                                                                                |                       |
| Datum<br>2016-11-02                                     |                                                                                |                       |
| Diarienummer                                            |                                                                                |                       |

## 1. Sammanfattning förstudie

Många elever inom Sundsvalls kommuns skolor presterar sämre än deras socioekonomiska förutsättningar indikerar att de borde prestera. Sundsvalls kommun utmärker sig i denna bemärkelse i jämförelse med övriga riket. Såväl politiker som tjänstemän och rektorer har presenterat olika åtgärder för att ta sig an denna problematik och lyfta elevernas prestationer. Tre fokusområden för utveckling har identifierats inom vilka förändring och utveckling särskilt ska drivas framåt: ledarskap, lärmiljöer och elevhälsa. Dessa tre områden är breda och tämligen vanliga områden för skolutveckling. Frågan är om dessa områden kan svara på frågan hur Sundsvalls kommuns elevers resultat kan förbättras eller om områdena behöver kompletteras eller specificeras? Den här presenterade förstudien avser att vara ett komplement till det redan pågående arbetet inom kommunen genom att bidra med att vidga och/eller hjälpa till att avgränsa utvecklingsarbetets fokusområden. För att uppnå detta kommer förstudien att använda lärare som är tämligen nyinflyttade till Sundsvall som informanter. Dessa lärare har erfarenheter från andra skolkommuner samt att de har fått inblick i Sundsvalls skolverksamhet, vilket ger dessa lärare den unika förmågan att jämföra och identifiera fokusområden inom vilken Sundsvalls skolor utmärker sig. Det handlar om områden som annars riskerar att förbli dolda för de som befunnit sig i Sundsvalls skolor en längre tid.

Studien kommer att påbörjas 1 februari och pågå till december 2017. Förstudien kommer att kosta 300 000 SEK, där ingår löner för den involverade forskaren samt övriga kostnader för studiens förlopp.

## 2. Syfte, mål, målgrupp, avgränsning samt leverabler

### Syfte

Syftet med den här förstudien är att undersöka vilka områden som (ny)inflyttade lärare identifierar som utmärkande för Sundsvalls kommuns skolor, för att på så sätt bidra med nya kunskaper om relevanta områden för skolutveckling.

Studien riktar sig till alla lärare som tidigare arbetat i andra kommuner och har kommit till Sundsvall de senaste 1,5 åren. Lärarna kommer att uppmanas att berätta om sina erfarenheter och att reflektera om arbetet på Sundsvalls skolor. Reflektionerna sker via ett brev där lärarna ska besvara den öppna frågeställningen: Vad utmärker den skola i Sundsvalls kommun där du jobbar just nu? Baserat på svaren kommer sedan olika områden att analyseras och identifieras vilka tillsammans kan utgöra möjliga utgångspunkter för både skolutvecklingssatsningar och framtida studier. Brevstudiemetoden möjliggör en datainsamling från många lärare redan inom ramen för förstudien. I motsats till exempelvis intervjustudier är brevstudier mindre tidskrävande under datainsamlingsperioden, tid som istället kan läggas på en gedigen analys av ett stort material.

En avgörande del av förstudiens tid kommer att behöva användas för identifiering och rekrytering av informanter. Detta kommer att ske i flera steg, där lärarna bjuds in att delta över lunch och författa sina brev.

## **Mål**

Målet med förstudien är identifiera områden där Sundsvalls kommuns skolor har behov av utveckling, respektive att komplettera och specificera de redan identifierade fokusområdena för att på så sätt underlätta och effektivisera skolutvecklingsarbetet. Utvecklingen ska bidra till att öka elevernas resultat. Goda resultat gör Sundsvalls kommuns skolor konkurrenskraftiga i regionala och nationella sammanhang. Goda resultat gör att skolorna blir attraktiva att välja för elever och föräldrar. En kommun som genom riktade skolutvecklingssatsningar bygger framgångsrika och framtidsinriktade skolor har en dragningskraft för nyinflyttade. Skolor med goda resultat är dessutom efterfrågade som arbetsgivare och attraherar duktiga lärare i rekryteringsprocessen.

## **Målgrupp**

Sundsvalls kommunala skolutveckling, skolledare, lärare och elever.

## **Avgränsning**

Studien utgår från de lärare inom Sundsvalls kommun som anställts inom de senaste 1,5 åren innan studiens början och som tidigare varit anställda som lärare utanför Sundsvalls kommun.

## **Leverabler efter förstudiefasen genomförande**

Förstudien bidrar med lärdomar kopplade till arbetet med de fokusområden som identifierats inom skolutvecklingen i Sundsvalls kommun. Lärdomarna kan antingen medföra att bilden av dessa fokusområden blir mer specifik, eller genom att skapa kunskap om ytterligare områden som fokus bör riktas mot. Sådana lärdomar ger möjlighet till fler riktade satsningar inom skolutvecklingsområdet. Metoden som föreslås och utvecklas under förstudien kan dessutom implementeras i anställningsrutinen och därmed bli en kontinuerlig källa till utvärdering och skolutveckling. Nyanställda – och framförallt nyinflyttade – lärare kontaktas efter att ha jobbat inom kommunen en viss period för att delge sina observationer och erfarenheter i likhet med förstudien. En del av förstudiens resultat kommer att vara en rad kategorier som kan användas för dessa tänkta brev.

## **3. Behov/efterfrågan i regionens näringsliv och samhälle**

Sundsvalls kommun har under en längre tid brottats med sjunkande skolresultat. Särskilt märkbart är att resultaten avviker från det förväntade resultatet, sett till de socioekonomiska förutsättningarna i kommunen. Trots flera stora insatser och satsningar, som t.ex. Matematik- och Läslyft och rekrytering av fler skolledare, så når ändå inte våra skolor upp till det förväntade resultatet. Sviktande skolresultat leder till att färre elever tar sig igenom hela skolsystemet, från förskoleklass till gymnasium, vilket i förlängningen också bidrar till att färre har möjligheten att läsa vidare. Högre utbildning är en viktig ingrediens i regionens utveckling.

I Sundsvalls kommuns nya mål och resursplan för 2017 talas det om den politiska viljeriktningen En likvärdig skola. Innebörden av en sådan formulering kan förstås utifrån tanken att vi som ett första steg i förbättringen av Sundsvalls skolor behöver nå upp till de resultat som kan förväntas av oss, innan vi kan ta steget mot att bli bättre än det förväntade. Denna förstudie kan bidra med nödvändiga

kunskaper i att identifiera vad det är som vi behöver bli bättre på för att kunna nå de förväntade resultaten, och således också nå målet om en likvärdig skola.

#### 4. Kartläggning kompetens och verksamhet Mittuniversitetet

Vid Mittuniversitetet finns kunskaper om såväl den metodologiska ansats som används i denna förstudie, som om kunskaper om lärares förståelse av vad som sker i och kring klassrummet specifikt och i skolan generellt. Här finns mångåriga erfarenheter om studier rörande skolledarskap, liksom vad som sker i klassrummen – kunskaper som i allra högsta grad är relevanta och viktiga för denna förstudies genomförande.

#### 5. Koppling övergripande strategier

I Sundsvalls kommuns strategi RIKARE presenteras en målbild där hela utbildningssystemet är attraktivt och av högsta kvalitet. I Mål och Resursplanen för 2017, formuleras en politisk viljeriktning om en likvärdig skola, där alla barn oavsett bakgrund och förutsättningar ska få möjlighet att utvecklas och utmanas till att nå sina mål. Så som argumenterats för genomgående i denna text, behöver Sundsvalls skolor prestera bättre för att vi ska kunna säga att utbildningssystemet är attraktivt och av högsta kvalitet. De resultat som kommer ur denna förstudie, kan bidra till utformandet av insatser som bättre möter upp de utmaningar som vi står inför de närmsta åren.

I Mittuniversitetets forskningsstrategi läggs stor vikt forskningens förankring och nytta i det omgivande samhället. Forskningen ska ske i samarbete med aktörer utanför akademien och därmed bidra till utveckling och hållbar tillväxt. Förstudien är ett tydligt exempel på forskning som enligt dessa kriterier. Den kommer att genomföras på skolor i kommunen samt att resultaten kommer att återföras till den undersökta verksamheten på ett sätt som ska leda till framtida utveckling.

Avdelningen för utbildningsvetenskap på Mittuniversitetet har tre forskningsinriktningar. Forskningsinriktningen *Undervisning, lärande, och ledarskap (ULL)* samlar forskning och forskare med koppling till lärarutbildning, läraryrket och skolverksamhet. Inriktningen har som mål att ”kritiskt värdera befintlig, och utveckla ny, kunskap om lärandets innehåll och praktik i olika sammanhang” (UTV:s forskningsstrategi). Forskningen ska dessutom ta tillvara erfarenheter av de verksamma lärarna. Förstudiens mål är att bidra med ett kritiskt förhållningssätt och ny kunskap om lärandet och organisering av lärandet samt hur utvecklingsmöjligheter på dessa områden kan lyftas fram. Verksamma lärares erfarenhet är den avgörande och centrala kunskapskällan i förstudien, och här tillvaratas dessa erfarenheter på ett nytt sätt.

#### 6. Koppling framtida profilområde

Denna förstudie kan, beroende på utfallet, ge kunskaper som är användbara för såväl skolutveckling generellt som specificerade kunskaper förknippade med de områden som redan idag är centrala i de skolans fokusområden, särskilt gällande ledarskap och lärmiljöer. Dessutom kan nya kunskaper uppstå rörande andra fokusområden som vi annars misslyckas med att identifiera på grund av för ensidigt fokus på redan etablerade idéer och erfarenheter. På grund av dess tämligen explorativa ansats, kan förstudien bidra både till att stärka redan etablerade forskningsområden, och till att identifiera nya

framtida forskningsområden. Förstudien förstärker dessutom anknytningen av Mittuniversitetets och UTV:s forskningsverksamhet till omgivande samhälle.

## 7. Relation forskning och R&D nationellt och internationellt

Studiens induktiva ansats har som mål att systematiskt identifiera utvecklings- och forskningsområden. Därför är det svårt att i förväg tydligt förankra studien i nationellt och internationellt forskning. Ansatsen hämtar metodologisk inspiration i den av Gunnar Berg utvecklade kulturanalysen vilken också har använts i forskningssyfte. Den metodologiska ansatsen kan dessutom spridas både inom olika verksamheter samt inom utbildningsvetenskaplig forskning. Den metodologiska ansatsen bygger på informanternas egna förmåga att göra kvalificerade jämförelser utifrån sina erfarenheter. Förstudien kan därmed kategoriseras som komparativ, när informantens tidigare levda erfarenheter sätts i relation till informantens nya erfarenheter. Förstudien ska ses i ljuset av redan pågående skolutvecklings- och samverkansarbete inom och mellan Sundsvalls kommun och Mittuniversitetet.

## 8. Relationer andra aktiviteter

Ungefär samtidigt som förstudien är tänkt att genomföras kommer förstudiens ledare att starta upp ett annat forskningsprojekt som bygger på en liknande metodologisk ansats. Istället för skolutveckling som syfte och med inflyttade, svenska lärare i fokus, står där lärare som är inflyttade från utlandet till Sverige i fokus. Syftet är att skapa nya vägar att förstå det svenska skolsystemet. Även här används en grupp som är kapabel att jämföra mellan olika system, kulturer och livsvärldar.

Förstudien tillsammans med det ovan nämnda projektet är därmed ett första steg att etablera ett nytt tillvägagångssätt inom komparativa utbildningsvetenskapliga studier som har en mer induktiv utgångspunkt än de klassiskt teoristyrda studierna inom fältet.

## 9. Partner och andra aktörer

Förstudien sker utan inblandning från externa aktörer, endast personal från Miun och Barn och Utbildningsförvaltningen i Sundsvalls kommun är involverade.

## 10. Samhällseffekter

Förstudien kan förväntas ha positiva samhällseffekter på både kort och lång sikt. På kortare sikt kan skolor i utveckling, där de nyanställdas kunskaper och erfarenheter tillvaratas på ett systematiskt vis, också leda till att skolorna blir mer attraktiva som arbetsplatser för kvalificerade lärare. Detta kan i sin tur leda till att skolan blir mer attraktiv bland elever och föräldrar.

På lång sikt ska de utvecklingsområden som förstudien kommer fram till att bidra till ökade resultat och måluppfyllelse för eleverna. Det ger eleverna möjlighet att få tillgång till ett bredare utbildningsutbud och, i förlängningen, en kvalificerad arbetsmarknad.

## 11. Kommunikation

Inom Barn och Utbildning i Sundsvalls kommun finns en övertygelse om att skolutveckling är något som bäst sker underifrån, utifrån vad som sker på varje skola. Det är ett arbete som i stort börjar i klassrummet och i lärarens relation med sina elever. Lärarens upplevelser och erfarenheter är central i denna förstudie. De resultat som kommer ur denna förstudie kan därefter bidra till att politiker och

tjänstemän i kommunen och regionen får stöd i beslutsfattandet rörande framtida utvecklingsinsatser inom skolan. Förutom att identifiera utvecklingsområden kan förstudiens resultat även bidra till att lyfta fram områden som i dagsläget fungerar bra och som är värda att uppmärksamma och stödja i större utsträckning.

I forskningshänseende är förstudien i första hand intressant som metodutvecklande. En hittills tämligen outnyttjad grupp informanter används. Jämförande studier är vanligtvis deduktiva, det vill säga jämförelsen sker med hjälp av olika teoretiska begreppsapparater som läggs på olika empiriska fält. I förstudien används istället informanternas komparativa förmåga, vilket representerar en ny ansats inom fältet. Lyckas förstudien kan dess genomförande och resultat bli uppseendeväckande inom fältet och därmed bidra till att sätta Mittuniversitets utbildningsvetenskapliga forskning på kartan.

## 12. Organisation för genomförande av förstudie

Förstudien leds och genomförs i huvudsak av förstudieledaren Jakob Billmayer. Till sin hjälp i processen har Jakob en referensgrupp bestående av Eva Andersson, vetenskaplig ledare på Centrum för Kunskapsbildning (CFK), Eva Jönsson, skolområdeschef CFK, Rolf Bäckman, HR-strateg kompetensförsörjning på Sundsvalls kommun samt Gunnar Berg, professor emeritus, UTV, Mittuniversitetet.

## 13. Planerade aktiviteter, tidplan och kostnader

Det första steget i förstudien omfattar identifiering av och kontakt med lämpliga informanter, steg två omfattar datainsamlingen i form av en brevstudie, tredje steget omfattar analysen av materialet och fjärde steget rapportering av resultaten på olika sätt.

**1. Identifiering och kontakt av lämpliga informanter.** Förstudien bygger på att komma i kontakt med nyinflyttade lärare på Sundsvalls kommuns skolor och övertyga dem att delta i studien. Det här steget är absolut avgörande och kan komma att vara tidskrävande. De personalsystem som Barn och Utbildning använder sig av ger endast tillgång till anställningsdatum, medan information om de anställdas tidigare anställningar inte finns att tillgå. Detta steg innebär därför att vi behöver ta stöd i såväl skolledningar som av kommunens HR-avdelning för att identifiera vilka lärare som är aktuella för deltagande i studien, för att därefter kunna kontakta och bjuda in lärarna till studien. (januari till mars 2017)

**2. Insamling av data.** Informanterna ombeds att skriva ett ca en A4-sida långt brev till förstudiens ledare, där de ska beskriva arbetet på Sundsvalls kommuns skola i relation till sina tidigare erfarenheter. Eftersom förstudien är tidsbegränsad kommer brevskrivandet behöva ske i form av ett speciella event där lärare från flera skolor åt gången samlas. Detta kan samordnas med evenemang. Möten kan även vara en plats för erfarenhetsutbyte lärarna emellan. Förstudieledaren kommer att närvara på skolorna och samla in breven personligen. Om någon informant hellre skriver själv är det självklart också möjligt. (mars/april till juni 2017)

**3. Dataanalys.** Utifrån de insamlade underlagen kommer kategorier och subkategorier att mejslas fram i flera steg av analysprocessen. Kategorierna ska växa fram ur materialet. En av förstudieledaren beprövad analysmetod som bygger på idealtypsanalys kommer att komma till användning. Analysmetoden bygger på att i flera steg bearbeta ett material med från början tämligen enkla

analyskategorier för att på så sätt steg för steg kunna belysa komplexa betydelser och sammanhang i ett material. Utgångspunkten i den här studien kommer att vara tidigare erfarenheter från andra orter i motsats till senare erfarenheter från Sundsvalls kommun. Denna kontrast av erfarenheter bildar en dikotomi som är utgångspunkten för det analytiska arbetet.

**4. Rapportering.** Rapporteringen kommer att pågå under hela förstudien och till olika adressater.

Rapportering inom forskningens sfär: I ett tidigt skede av arbetet kommer förstudieledaren att åka på en internationell konferens (NERA) för att presentera den metodologiska ansatsen och kunna diskutera den i forskarsamhället. Tanken är att rapportera delresultat på en annan internationell konferens (ECER eller SERA) under hösten. Resultaten ska sedan rapporteras i form av en (eller flera) peer-reviewed artikel i en internationell tidskrift.

Rapportering inom närsamhället, Sundsvalls kommun: Förstudien ska avslutas med en rapport på svenska där studiens resultat redovisas utförligt och med en tydlig konklusion om vad studiens resultat ska kunna leda till. Den kommer att rikta sig både till kommunens politiker och tjänstemän samt till de undersökta verksamheterna, skolorna och lärarna.

| Aktivitet                                                                                                                                | Start        | Slut       | Kostnad SEK |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------|------------|-------------|
| Lön för förstudieledaren ca 20% under hela 2017. Där ingår tid för kontakt med informanter, datainsamling, dataanalys samt rapportering. | 2017-01-01   | 2017-12-31 | 250 000     |
| Kostnader för resor och olika arrangemang i samband med datainsamlingen                                                                  | januari 2017 | Juni 2017  | 15 000      |
| Internationell konferens i tidigt skede (NERA)                                                                                           | Mars 2017    |            | 17 000      |
| Internationell konferens i senare skede (ECER/SERA)                                                                                      |              |            | 17 000      |
| Summa                                                                                                                                    |              |            | 300 000     |

Beskriv också väldigt övergripande tänkt tidplan i ett längre perspektiv: Efterföljande projekt, eventuellt finansierat av externa parter samt eventuellt utvecklingsprojekt för ett kommunala bolag eller kommunal verksamhet.

| Projekt (aktivitet)                                                                                                                                                                    | Start            | Slut |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------|------|
| Förstudiens resultat kan leda till många och breda insatser i framtiden, både forsknings- och skolutvecklingsmässigt. Det kräver insatser från både universitetets och kommunens sida. | 2018 och framåt. |      |

|                                                                                                                                                                                                               |  |  |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--|--|
| Skulle den nya metodologiska ansatsen, att använda sig av nyinflyttade lärare som informanter, visa sig vara fruktbart, kan en spridning av denna metod på andra områden och till andra kommuner vara möjlig. |  |  |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--|--|

## 14. Risker

| Risk                                              | Åtgärd                                                                                                                                                      |
|---------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Kontakt med informanterna. Hitta rätt informanter | Kontakt med HR på kommunnivå, skolledare, direkt med lärare. I projektet är det inplanerat att rekrytering av informanter kan ta tid och medföra kostnader. |

## 15. Undertecknande

Undertecknad enligt §10 i Personuppgiftslagen (PUL, 1998:204), att de personuppgifter om undertecknad som har lämnats i ansökan, får behandlas på sådant sätt och i sådan omfattning som är nödvändig för hantering av ärendet (registrering i diarium o. likn.) och enligt §34 PUL att de publiceras på Internet i information om förstudien.

|                 |                               |                   |
|-----------------|-------------------------------|-------------------|
| .....           | .....                         | .....             |
| Plats och datum | Förstudieledarens underskrift | Namnförtydligande |